

Kolaříková, Olga

Z činnosti Dětské psychologické poradny v Brně

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. B, Řada filozofická.
1961, vol. 10, iss. B8, pp. 146-147

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/106168>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Výsledky zkoušek za zimní semestr, tj. v období, kdy probíhala současně výrobní práce, nebyly horší než v minulých letech; ukázalo se však přesto, že takové řešení není plně vyhovující: posluchači při práci v závodě neustále myslili na zkoušku, nesoustředili se na pracovní úkol, byli roztržiti. Po dohodě se závodem byli v den, kdy konali zkoušku, uvolněni od práce. To pak narušovalo plynulost práce v závodě. U druhého ročníku, kde posluchači šli do závodu až po vykonání zkoušek, k tomuto sjezdu nedocházelo a posluchači se mohli plně věnovat práci.

Z obavy, aby nedošlo k ještě většímu tříštění souvislé doby pro studium, bylo upuštěno od původního plánu, aby posluchači 1. a 2. ročníku absolvovali v letním semestru dva samostatné týdny výrobní práce na konci března a dubna.

Z dalších závažných závěrů uvádíme tyto:

a) při plném pracovním zatížení v závodech nelze od posluchačů požadovat soustavné studium ve větším rozsahu;

b) výrobní práci je lépe z hlediska soustavnosti výuky i z hlediska organizačního koncentrovat do větších celků a zařadit ji po zkušebním údobí před začátkem výuky nebo na závěr roku.

Jednoleté zkušenosti s výrobní prací nás oprávnily pouze k předběžným závěrům. Přesto byly cenné pro úspěšné provádění výrobní praxe v údobích příštích, i když bude nutno přihlídnout k tomu, že v příštích letech budou posluchači již lépe připraveni pro produktivní práci v závodech předchozím polytechnickým a výrobním vyučováním. *Lubomír Mojžíšek*

Z činnosti Dětské psychologické poradny v Brně. Dětská psychologická poradna v Brně byla zřízena z podnětu katedry psychologie filosofické fakulty university Jana Ev. Purkyně v Brně dnem 1. října 1958. Její vznik byl podmíněn jednak potřebou účasti psychologie na konkrétní řešení problematiky poruch chování a společenské nepřizpůsobenosti u dětí, jednak tendencí k úzkému sepětí výzkumné činnosti v oboru pedopsychologie se zkušenostmi praktického pedopsychologického pracoviště.

Tímto cílem je dána i personální struktura pracoviště. Vedle pracovníků-psychologů, vykonávajících převážně rutinní činnost, uplatňují se na něm také členové katedry psychologie, pověřeni zejména úkoly výzkumnými.

Statut poradny vymezuje její pracovní náplň v trojím směru. Jednak jde o praktickou diagnostickou činnost a psychologické vedení v případech deficitních dětí, prováděnou poradenskou formou v úzké spolupráci s rodiči, školami, mimoškolními výchovnými zařízeními, orgány péče o mládež, zdravotnickými institucemi, soudy atd. Za druhé jde o využití případového materiálu k účelům vědeckého výzkumu z hlediska nejnaléhavějších otázek, které klade společenská praxe, především výchovná. Konečně má poradna plnit funkci výukového pracoviště pro studující psychologie brněnské katedry.

Svůj případový materiál získává poradna jednak speciálními průzkumovými akcemi (zejména na školách), jednak za spolupráce se školami vůbec, s orgány péče o mládež, lidovým soudem v Brně, zdravotnickými institucemi, dětskými domovy, obvodními pedagogickými poradnami; konečně pak může počítat s určitým stále vzrůstajícím přílivem případů, kdy rodiče navštíví s dítětem poradnu spontánně.

Základním rysem pracovního stylu poradny je dlouhodobé sledování případu za spojení aspektu diagnostického i nápravného, přičemž osoby dítěti blízké jsou podle možnosti získávány ke spolupráci. Diagnosticky jde ovšem o stanovení druhu, stupně a kvality příslušné poruchy na bázi rozboru osobnosti. Přínosem pro diagnostickou činnost je získávání údajů o jednotlivém dítěti za značně užšího kontaktu s rodiči a učiteli, než jak je to snad v dosavadní pedopsychologické praxi obvyklé. Z hlediska užívaných metod stojí v popředí vedle prohloubené anamnesy zvýšený zájem k podrobné exploraci; jinak se ovšem užívá metod obvyklých na pedopsychologických pracovištích. Psychologické vedení případů využívá metod psychologických se zaměřením na reedukaci některých složek osobnosti dítěte a na úpravu přítomné rodinné a výchovné konstelace. V přítomné době je též sledován vliv řízené technické činnosti dětí na reedukaci některých deficitů.

Dosavadní pracovní problematika, reprezentovaná případovým materiálem, týkala se celé řady otázek. Tak např. šlo o otázky školního neprospěchu, parciálních nedostatků (dyslexie, leváctví atd.), disociačního typu chování (toulky, krádeže apod.), předčasné sexuální aktivity, výukových a výchovných obtíží psychomotoricky instabilních dětí, nevytvořeného stereotypu průběhu dne a týdne dětí a rodin v souvislosti se směnností ve škole a v zaměstnání, výchovných okolností v rozvedených manželstvích, typů rodinné výchovy, typů osobnosti učitele, výukových a výchovných obtíží u neurotických dětí, konfliktových vztahů mezi dítětem

a školou, resp. rodiči a školou, podmínek opoždění rozumového vývoje v předškolním věku u dětí v ústavní péči, obsahové náplně dne dítěte z hlediska duševní hygieny, výchovné funkce školních družin, pracovního zařazení mládeže s opožděním nebo defektem rozumového vývoje, významu zájmové činnosti pro převýchovu různých poruch chování atd., atd.

Výzkumná činnost poradny rozvíjí se na podkladě speciálního plánu zahrnujícího základní a dílčí úkoly v oblasti diagnosticko-metodologické, nápravné psychologické a v oblasti vědecké analýzy některých forem deficítů. Úkoly plánu jsou postupně plněny buď jednotlivými pracovníky nebo celým kolektivem. V nejbližší době hodlá poradna výzkumně sledovat zejména problematiku školního neprospechu a profesionální orientace; dále se bude pokračovat v práci na přehledné analyzační kartě pro jednotlivé případy jako podkladu pro statistická zpracovávání případového materiálu a na úpravách některých starších diagnostických metod. Mimo vlastní praxi vznikají podněty pro výzkumnou činnost také v metodických seminářích, které se konají v poradně vždy jednou za dva týdny za účasti všech brněnských pedopsychologů.

Hospitující a praktikující studenti psychologie jsou v poradně seznamováni s jejím účelem, druhy případové problematiky a metodami práce. Podle stupně vyspělosti jsou jim svěřovány dílčí praktické úkoly.

Dosavadní činnost poradny přináší podklady pro její další rozvoj. Jde o to, aby se ještě výrazněji uplatnila na úseku péče o děti a mládež, zejména volbou nejaktuálnějších pracovních úkolů, a aby jako pracoviště vědecko-praktického charakteru našla v hodné organizační formy pro realizaci obou těchto druhů své činnosti.

Olga Kolaříková

K historii psychologie na Moravě (do roku 1948). Psychologie na Moravě má už bezmála čtyřicetiletou tradici. Jejím nejvýznamnějším rysem je úspěšné spojování badatelských úkolů s potřebami životní praxe.

Dne 15. listopadu 1960 bylo tomu 40 roků, co zahájila při českém odboru zemské rady živnostenské v Brně svou činnost Poradna pro volbu povolání. Byla to po nabytí státní samostatnosti první česká poradna vůbec. Měla oddělení psychotechnické, jehož vedením a budováním byl pověřen univ. profesor dr. Otakar Chlup a oddělení lékařské, které vedl univ. profesor MUDr. Fr. Hamza. Tato poradna zůstala i později největší na Moravě.

Druhá poradna pro volbu povolání, která rovněž prováděla psychologická vyšetřování, byla založena r. 1923 v Opavě. Rozvoj psychologického poradenství zaměřeného k povolání pokračoval později velmi slibně zejména zásluhou prof. dr. V. Chmelaře, takže na sklonku první republiky pracovalo na Moravě 70 poraden. Byly organizovány při okresních péčích o mládež. Na Moravě byl tedy za předmnichovské republiky soustředěn největší počet českých poraden pro volbu povolání (v té době existovaly u nás i německé) a také byl psychologicky vyšetřen relativně největší počet českých případů v Československé republice. Kromě těchto poraden byla zřízena psychotechnická oddělení ve Vítkovických železárnách, v býv. Baťových závodech ve Zlíně a v brněnské Zbrojovce. Tak velký rozmach poradenství i jiné vědeckopraktické činnosti moravských psychologů mohl však nastat jen díky tomu, že se v Brně vytvořilo silné středisko teoretického bádání v psychologii. Jeho počátek je totožný se založením psychologického ústavu na půdě brněnské university a je úzce spjat se zakladatelem tohoto ústavu prof. dr. Rostoharem.

Rostoharova venia docendi pro filosofii byla v r. 1923 převedena z Karlovy university na filosofickou fakultu university v Brně. Současně se stal asistentem u prof. dr. Ed. Babálka na fyziologickém ústavě lékařské fakulty v Brně. Tam působil až do roku 1924, kdy byl na filosofické fakultě v Brně jmenován mimořádným profesorem filosofie. Jeho pobyt na fyziologii jakoby symbolicky předznamenal úzké spojení mezi fyziologií a psychologií, které od té doby vždy mělo mezi moravskými psychology čelné přírodovědecky orientované stoupence.

Ke zřízení psychologického ústavu v r. 1926 přispěl prof. Rostohar nejen podnětem, ale i svou soukromou psychologickou laboratoří, kterou věnoval novému ústavu do vínku. V roce 1931 byla pak na filosofické fakultě zřízena také stolice psychologie, na níž byl jmenován řádným profesorem psychologie. Díky těmto objektivním vnějším podmínkám a díky své srdečné, přímé a družné povaze se podařilo Rostoharovi soustředit kolem psychologického ústavu řadu mladých a vědecky nadaných pracovníků, kteří kromě badatelských úkolů účinně přispívali k rozvoji psychologické praxe. Byli to především: dr. V. Chmelař, dr. R. Konečný, dr. L. Kolaříková, dr. J. Vaněk, dr. Pejchovský, dr. Burjanek a jiní.

Chmelař, přestože byl zákem Františka Krejčího, si důkladně osvojil experimentální metodologickou výzbroj při studijním pobytu v Lipsku (1922–1923), aniž přejal názory lipských psychologů. Řada dalších studijních cest, které podnikl do ciziny, jeho experimentální erudici ještě prohloubila. Bohatě ji pak využíval nejen v teoretické psychologii, ale stala se mu